

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 1 § lagen om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård och lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att lantbruksföretagarnas företagshälsovård utvecklas. Det föreslås att till lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare fogas bestämmelser, på grund av vilka en lantbruksföretagare som anslutit sig till företagshälsovården erhåller nedsättning av sin lagstadgade arbetsolycksfallsförsäkringspremie. Försäkringspremien för en lantbruksföretagare som anslutit sig till företagshälsovården vore 20 procent lägre än försäkringspremien för en lantbruksföretagare som inte anslutit sig till systemet. På så sätt vore den sporrande inverkan lantbruksföretagarens egen verksamhet har vid förebyggande av olycksfall och yrkessjukdomar samt för upprätthållande av arbetsförmågan mer direkt än förut.

Lantbruksföretagarnas företagshälsovård effektivteras på rådande sätt i analogi med den allmänna företagshälsovården. Därför föreslås att en centralenhet för lantbruksföretagares företagshälsovård skall grundas för

att marknadsföra samt organisera, instruera och följa upp den riksomfattande företagshälsovården. Nämnda centralenhet har till uppgift att utveckla lantbruksföretagarnas företagshälsovård med beaktande av de mål som ställts för hela företagshälsovården.

Staten skall finansiera de extrakostnader som utvecklingen av lantbruksföretagarnas företagshälsovård åsamkar kommunerna och penningrörelsen för de extrakostnader som den föreslagna reformen åsamkar förenämnda centralenhet styrs på samma sätt som nu via folkpensionsanstalten. Folkpensionsanstalten betalar i enlighet med sjukförsäkringslagen också ersättning till lantbruksföretagarna för de företagshälsovårdstjänster som behövs.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 1999 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 1999.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

På grundval av olycksfalls- och yrkessjukdomsstatistiken är lantbruket en mycket riskfylld näringsgren. Att upprätthålla arbetsförmågan är med beaktande av åldersstrukturen inom lantbruket också en nödvändighet. I EU-situationen ändras strukturutvecklingen i lantbruket. Endast de gårdsbruksenheter som har över fem hektar åker omfattas av i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd försäkringskyldighet. Fram till 1996 hade antalet gårdar minskat till cirka 90 000. Uppskattningarna visar konsekvent att antalet gårdar kommer att sjunka samt att de gårdar som ökar sin areal redan nu är klart större än de andra. Det har uppskattats att antalet lantbruksföretagare nästan kommer att halveras fram till år 2005 och det antal gårdar som omfattas av lagen om pension för lantbruksföretagare beräknas då uppgå till cirka 50 000. På grund av strukturutvecklingen i lantbruket blir det alltmer nödvändigt att bevara arbets- och funktionsförmågan hos de odlare som fortsätter produktionen liksom även att förhindra hälsorisker och förebygga olycksfall. Strukturutvecklingen i lantbruket avspeglas också i andra lantbruksföretags verksamhet.

Företagshälsovården har till uppgift att förhindra arbetsbetingade sjukdomar genom att eliminera och minska hälsoriskerna i arbetet, arbetsmiljön och arbetsmetoderna samt att göra det lättare för dem som redan insjuknat att klara sig i sitt arbete. På senare tid har man inom företagshälsovårdens arbetsfält strävat efter att betona hur viktig verksamheten för att upprätthålla arbetsförmågan är. En god företagshälsovård baserar sig på samarbete mellan olika branscher och på en tvärvetenskaplig bas om förhållandena mellan arbete och hälsa och hanteringen av dem. Den i folkhälsolagen avsedda egentliga sjukvården som åligger kommunen hör däremot inte till företagshälsovårdens uppgifter.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning

Företagshälsovården för lantbruket baserar sig på lagen om företagshälsovård

(743/1978) som trädde i kraft vid ingången av 1979 och som innehåller bestämmelser om det grundläggande innehållet i företagshälsovården och ansvaret för anordnande av den.

Att höra till företagshälsovården är frivilligt för en lantbruksföretagare, men i egenkap av arbetsgivare är företagaren skyldig att ordna företagshälsovårdstjänster för de främmande arbetstagare som han anlitar på gården. På grundval av 14 § folkhälsolagen har kommunen skyldighet att för lantbruksföretagare inom kommunen ordna i lagen om företagshälsovård eller i stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den avsedd företagshälsovård. Kommunens skyldighet att ordna dessa tjänster har motiverats med att man på så sätt kan trygga utbudet på företagshälsovårdstjänster i alla delar av landet.

Vid ordnande av företagshälsovård för lantbruksföretagare följs i tillämpliga delar bestämmelserna i lagen om företagshälsovård och folkhälsolagen. Begreppet lantbruksföretagare definieras i 1 § 2 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969). Med lantbruksföretagare avses gårdsbruksidkare, fiskare och renägare samt medlem i ett familjeföretag.

På grundval av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) är en lantbruksföretagare som anslutit sig till företagshälsovården skyldig att till hälsovårdscentralen betala avgifter och ersättningar för olika åtgärder och verksamhetsformer inom företagshälsovården enligt de grunder som anges i förordning. Grunderna för avgifterna och ersättningarna skall bestämmas så att de täcker kommunens genomsnittliga faktiska kostnader. Beroende på sättet att ordna tjänsterna kan antingen den kommunala hälsovårdscentralen eller företagaren själv söka ersättning hos folkpensionsanstalten för kostnaderna för lantbruksföretagares företagshälsovård.

På grundval av 29 § sjukförsäkringslagen betalar folkpensionsanstalten ersättning till företagare och annan som utför eget arbete för i 2 § lagen om företagshälsovård avsedda kostnader som orsakats av ordnande av företagshälsovård. Ersättningens storlek är 50 procent av nödvändiga och skäligen kost-

nader som baserar sig på ett kalkylerat maximibelopp per företagare. För kostnaderna för företagares företagshälsovård har fastställts två maximibelopp, vars storlek bestäms utgående från om kostnader för utredningar av förhållandena på arbetsplatsen och arbetsplatsutredningar ingår i verksamheten eller inte. Maximibeloppen justeras årligen på sätt som motsvarar den allmänna kostnadsutvecklingen. En utredning av förhållandena på lantbruksföretagarens arbetsplats är avgiftsfri för lantbruksföretagaren om utredningen utförs av hälsovårdscentralen.

Om hälsovårdscentralen har givit en företagare företagshälsovårdstjänster har den kommun som upprätthåller hälsovårdscentralen rätt att av folkpensionsanstalten med tillhjälp av i 30 b § sjukförsäkringslagen avsett redovisningsförfarande erhålla den del av kostnaderna för de givna företagshälsovårdstjänsterna, som folkpensionsanstalten vore skyldig att som motsvarande ersättning betala till företagare. På grundval av lagen om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård (859/1984) har kommunen dessutom rätt att av statens medel få ersättning för den del av de kostnader som orsakats av till företagshälsovården för lantbruksföretagare hörande gårdsbesök eller arbetsplatsutredning som inte har ersatts enligt sjukförsäkringslagen. Den ersättning som skall betalas av statens medel beviljas och betalas av folkpensionsanstalten.

2.2. Förhållandet mellan företagshälsovården och olycksfallsförsäkringen

På grund av sin företagsform är lantbruket utsatt för olycksfalls- och yrkessjukdomsrisker. Att bevara odlarnas arbets- och funktionsförmåga och förebygga hälsorisker är därför speciellt nödvändigt trots att lagen om företagshälsovård inte innehåller någon förpliktande bestämmelse om att förebygga risker för dem som utför eget arbete. Man har påvisat att den frivilliga förebyggande verksamheten inom företagshälsovården har inverkat på frekvensen och förekomsten av sjukdomar hos lantbruksföretagare samt på av dem upplevda symptom därpå. Olycksfall och yrkessjukdomar, där av dem förorsakade men ersätts via olycksfallsförsäkringen för lantbruksföretagare, utgör en anmärkningsvärd hälsorisk och en betydande orsak till

arbetsoförmåga i lantbruket. De olycksfall som sker i lantbruksarbete är därtill ofta allvarligare än inom andra branscher. Genom att ge information om riktiga arbetssätt och förhållanden samt genom andra verksamheter inom företagshälsovården kan man också inverka på förekomsten av olycksfall.

Genom den ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare som trädde i kraft från ingången av 1997 (902/1996) gick man över till en delvis riskbaserad försäkringspremie för att betona betydelsen av den arbetsskadeförebyggande verksamheten i försäkringssystemet. Ändringen motiverades med att man ville öka lantbruksföretagarnas riskmedvetenhet. Målet är att få lantbruksföretagaren att utveckla sin egen verksamhet så att skadebenägenheten minskar, varvid lantbruksföretagaren kan få sina olycksfallsförsäkringspremier nedsatta. Antalet ersatta arbetsskador inverkar på försäkringspremiernas storlek.

För att lantbruksföretagaren skall ha nytta av att anlita företagshälsovårdens tjänster är det ändamålsenligt att komplettera och vidareutveckla grunderna för premien för olycksfallsförsäkringen så att den omständigheten att man hör till företagshälsovården vore en grund för nedsättning av försäkringspremien. Härvid vore den sporrande inverkan lantbruksföretagarens egen verksamhet har mer direkt än förut. Den premienedsättning som baserar sig på företagshälsovården bör likna det försäkringspremienedsättningssystem som baserar sig på antalet skador. För att hålla kvar en riskbaserad försäkringspremie på det individuella planet får en premienedsättning som erhålls på grund av företagshälsovården likväl inte i enskilda fall upphäva en sådan försäkringspremieförhöjning som orsakats av inträffade och ersatta arbetsskador.

3. Bedömning av nuläget

Genom undersökningar har kunnat påvisas att man med hjälp av åtgärder inom ramen för företagshälsovården kan minska långtids-sjukfrekvensen hos lantbruksföretagare liksom även symptom i stöd- och rörelseorganen. Det har uppskattats att en effektivisering av lantbruksföretagarnas företagshälsovärdsverksamhet är synnerligen viktig även med avseende på förebyggande av olycksfall och yrkessjukdomar.

Vid genomförandet av lantbruksföretagar-

nas företagshälsovård har det likväl förekommit många slags problem, till exempel i anslutning till hälsovårdscentralernas resurser. Det förekommer fortfarande betydande skillnader i de enskilda kommunerna när det gäller hur väl företagshälsovården fungerar. Andelen lantbruksföretagare som anslutit sig till företagshälsovården har kontinuerligt uppgått till mindre än hälften av alla odlare. Obetydlig marknadsföring och felaktig uppfattning om vad som ingår i företagshälsovårdstjänsterna har ansetts utgöra centrala faktorer som förklarar den låga anslutningsgraden.

4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

4.1. En centralenhet grundas

Det är inte ändamålsenligt att frigöra lantbruksföretagarnas företagshälsovård från den allmänna företagshälsovården. För att utveckla systemet borde dock i anslutning till Institutet för arbetshygien grundas en centralenhet för lantbruksföretagares företagshälsovård för en riksomfattande organisation, vägledning och uppföljning av lantbruksföretagarnas företagshälsovårds serviceproduktion. Centralenhetens uppgift vore att hålla kontakt med hälsovårdscentralerna samt att instruera, utbilda och sporra hälsovårdscentralerna i frågor som gäller lantbruksföretagarnas företagshälsovård. På centralenheten ankommer också att ge sakkunniga inom lantbruket utbildning och styrning i frågor i anslutning till företagshälsovård. Därtill skall centralenheten fungera som marknadsföringsorganisation gentemot såväl lantbruksföretagarna som kommunerna. På en hälsovårdscentralens begäran skall centralenheten också delta i sådan vägledning och rådgivning samt verksamhet som främjar arbetsförmågan som riktar sig direkt till lantbruksföretagarna och vid behov även i annan serviceproduktion. Avsikten är att centralenheten så effektivt som möjligt betjänar en kontinuerlig utveckling av lantbruksföretagarnas företagshälsovård och målsättningarna för hela företagshälsovården.

De kostnader som centralenheten orsakar består i huvudsak av den cirka två miljoner mark stora uppskattade ökningen av lönekostnaderna för Institutet för arbetshygien. Centralenhetens kostnader finansieras genom

en statsandel på grundval av lagen om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård. Denna verksamhet får orsaka kostnader till ett belopp som är högst 10 procent av totalkostnaderna för lantbruksföretagarnas företagshälsovård.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer i samband med inkomstavtalet för Institutet för arbetshygien även de årliga totalkostnaderna för lantbruksföretagarnas företagshälsovård som grund för ersättande av centralenhetens verksamhetskostnader i enlighet med lagen om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård. Dessa anslag anses inte ingå i det normala statsbidraget för Institutet för arbetshygien. Folkpensionsanstalten skall se till att de statsmedel som centralenheten behöver styrs till Institutet för arbetshygien. Centralenheten skall också producera av hälsovårdscentralerna beställda avgiftsbelagda tjänster till lantbruksföretagarna. Lantbruksföretagaren betalar sin egen andel av dessa tjänster och folkpensionsanstalten betalar ersättning till hälsovårdscentralen i enlighet med bestämmelserna i sjukförsäkringslagen. Avsikten är att den föreslagna centralenhetens betalningsrörelse även när det gäller ifrågavarande tjänster styrs via folkpensionsanstalten. Bestämmelser därom intas i 1 § 2 mom. lagen om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård.

Genom den föreslagna ändringen kompletteras det gällande ersättningssystemet för lantbruksföretagarnas företagshälsovård. Utöver den föreslagna ändringen kvarstår fortsättningsvis statsandelen för kostnaderna för lantbruksföretagarnas företagshälsovård enligt det nuvarande systemet samt kommuns och samkommuns rätt att få ersättning på grundval av bestämmelserna i sjukförsäkringslagen.

4.2. Nedsättning av olycksfallsförsäkringspremien på grund av anslutning till företagshälsovården

Det föreslås att olycksfallsförsäkringssystemet för lantbruksföretagare ändras så att en anslutning till företagshälsovården och ett uppfyllande av vissa villkor nedsätter lantbruksföretagarens olycksfallsförsäkringspremie. Nedsättningen föreslås vara 20

procent. Syftet med ändringen är att betona betydelsen av förebyggande verksamhet i lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringssystem.

Det föreslås att nedsättning beviljas redan i det skede då lantbruksföretagaren vid anslutningen till företagshälsovården eller senare har kommit överens om ett arbetsplatsbesök, som görs för att utreda arbetsförhållandena. Trots att en överenskommelse om ett arbetsplatsbesök enligt förslaget utgör en tillräcklig grund för att nedsättning skall erhållas under de fyra första åren, är avsikten dock den att det första arbetsplatsbesöket görs så snart som möjligt efter anslutningen till företagshälsovården. Efter det första arbetsplatsbesöket är nedsättningsperioden alltid fyra år räknat från det föregående arbetsplatsbesöket, vilket gör att en fortsatt nedsättning förutsätter att ett nytt arbetsplatsbesök alltid görs innan det hunnit gå fyra år sedan det föregående arbetsplatsbesöket gjordes. Den föreslagna fyraårsperioden motsvarar de allmänt ställda villkoren för god företagshälsovårdspraxis. Det föreslås att nedsättning också beviljas i sådana fall, där lantbruksföretagaren har anslutit sig till företagshälsovården, men på grund av sin egen verksamhet har företagshälsovården inte kunnat ordna arbetsplatsbesök inom den tid som avses i det föregående. I dylika fall erhålls nedsättningen på grundval av den utredning företagshälsovården ger i ärendet. Rätt till nedsättning föreligger däremot inte i sådana fall, där lantbruksföretagaren vägrar gå med på ett arbetsplatsbesök eller arbetsplatsbesöket blir ogjort på grund av någon annan orsak som beror på lantbruksföretagaren.

För att systemet skall vara enkelt föreslås att nedsättning beviljas för hela kalenderår med undantag av det år olycksfallsförsäringen upphör då nedsättningen kan gälla en tidsperiod som är kortare än ett år. Man har inte för avsikt att skapa någon möjlighet till automatisk dataöverföring mellan hälsovårdscentralerna och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt för verkställigheten av premienedsättningssystemet. Därför bör uppgifter om de lantbruksföretagare som hör till företagshälsovården och uppfyller villkoren för försäkringspremienedsättning finnas hos lantbruksföretagarnas pensionsanstalt redan i god tid före den tidpunkt då de årliga försäkringspremierna beräknas. Av den orsaken föreslås att rätten till försäkringspremiened-

sättning alltid bestäms i enlighet med den situation som råder den första oktober det år som föregår det år mot vilket försäkringspremiem riktas sig. De olycksfallsförsäkringspremier som riktas sig mot följande kalenderår uppbärs till nedsatt belopp av de lantbruksföretagare som nämnda dag uppfyller villkoren för nedsättning av försäkringspremiem. En anslutning till eller en avgång från företagshälsovården under slutet av året inverkar inte ännu på något sätt på försäkringspremiem för följande år utan först under därpå följande år.

Det föreslagna premienedsättningssystemet fungerar parallellt med det premienedsättningssystem som trädde i kraft från ingången av 1997 och på grund av vilket storleken på den olycksfallsförsäkringspremie som uppbärs av lantbruksföretagaren är bunden vid antalet arbetsskador som han fått ersättning för. Vardera systemet har som mål att betona de förebyggande åtgärdernas betydelse och därigenom att minska antalet arbetsskador som skall ersättas av olycksfallsförsäkringssystemet.

5. Propositionens verkningar

5.1. Ekonomiska verkningar

En effektivisering av lantbruksföretagarnas företagshälsovård innebär enligt en grov uppskattning att under ett år kunde som mest cirka 10 000 nya gårdsbesök göras. Totalkostnaderna för dessa gårdsbesök, som inkluderar kostnaderna för företagsläkare och -hälsovårdare, vore uppskattningsvis 8,4 miljoner mark per år. På grundval av lagen om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård ersätts hälften av dessa kostnader. Den övriga ersättningsbara delen ersätts i enlighet med sjukförsäkringslagen. I systemets begynnelsekedade vore de kostnader som reformen orsakar sammanlagt ungefär sex miljoner mark som fördelar sig på sätt som nämns i det föregående.

De kostnader som orsakas av den centralenhet som föreslås bli grundad består i huvudsak av ökade löneutgifter. De årliga löneutgifter som behövs för att sköta enhetens uppgifter vore enligt bedömningarna cirka två miljoner mark.

Enligt den permanenta lagen får till centralenheten styras statsmedel till ett belopp som är högst 10 procent av totalkostnaderna för

lantbruksföretagarnas företagshälsovård. I reformens begynnelsekedje uppskattas den centralenhet som föreslås bli grundad orsaka löneutgifter till ett belopp av cirka två miljoner mark. Eftersom totalkostnaderna för lantbruksföretagarnas företagshälsovård är ungefär 14 miljoner mark på årsnivå måste 15 procent av nämnda totalkostnader styras till Institutet för arbetshygien i reformens begynnelsekedje.

Verkställigheten av försäkringspremiesystemet förorsakar i ikraftträdelseskedet lantbruksföretagarnas pensionsanstalt en engångskostnad på cirka 3,5 miljoner mark, varav statens direkta kostnadsandel är ungefär 1,5 miljoner mark. Efter det orsakar upprätthållandet av systemet en årlig kostnad på cirka 0,8 miljoner mark, varav den andel som skall bekostas av staten är ungefär 0,2 miljoner mark. De kostnader som orsakas av verkställigheten av nedsättningsystemet beaktas en separat del i de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunderna, där man bland annat fastställer de skäliga förvaltningskostnader som verkställigheten av olycksfallsförsäkringssystemet för lantbruksföretagare ger upphov till.

Det kan uppskattas att grundandet av en centralenhet, som svarar för utvecklingen av lantbruksföretagarnas företagshälsovård, liksom även den nedsättning av olycksfallsförsäkringspremierna för lantbruksföretagare, som skall beviljas på grundval av företagshälsovården, kommer att ställa nya krav på ordnandet av företagshälsovården i de lokala hälsovårdscentralerna. De extrakostnader som genomförandet av lantbruksföretagarnas företagshälsovård orsakar kommunerna ersätts av statens medel i enlighet med vad som bestäms i lagen om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård samt i sjukförsäkringslagen. Avsikten med propositionen är inte att ansvaret för de extrakostnader, som utvidgningen av lantbruksföretagarnas företagshälsovård ger upphov till, skall överföras på kommunerna.

Med hjälp av försäkringspremiesystemet har man för avsikt att betona betydelsen av arbetsskadeförebyggande åtgärder och om detta lyckas innebär det att utgifterna för ersättningar enligt olycksfallsförsäkringssystemet för lantbruksföretagare minskar, vilket för sin del också minskar den andel av kostnaderna för systemet som staten ansvarar för. Det är likväl omöjligt att i

mark uppskatta vilken inverkan de föreslagna ändringarna har på ersättningsutgifterna.

5.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Centralenheten föreslås bli inrättad som en separat organisation i samband med Institutet för arbetshygien. Lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering (159/1978) gör det möjligt att inrätta centralenheten utan någon separat ändring av lagen.

På motsvarande sätt verkställs försäkringspremiesystemet separat från det egentliga systemet med företagshälsovård, och för verkställigheten ansvarar lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Funktionerna vid de hälsovårdscentraler som ansvarar för verkställigheten av företagshälsovården, centralenheten för lantbruksföretagarnas företagshälsovård och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt har i detta skede avsiktligt hållits åtskilda. Det skulle dock vara ändamålsenligt att om några år, när man har fått praktisk erfarenhet av hur systemet fungerar, göra en ny bedömning av situationen.

5.3. Verkningar för medborgarna

Det är inte meningen att det föreslagna systemet med nedsättning av försäkringspremierna skall påverka de försäkrades andel av totalkostnaderna för systemet med olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. Eftersom det sammanlagda beloppet av de premier som uppbärs av de försäkrade inte förändras, innebär det att för den som omfattas av företagshälsovården på det föreslagna sättet kommer olycksfallsförsäkringspremierna att sjunka medan premierna för den som står utanför företagshälsovården stiger, jämförd med vad den är i dag.

På allmän nivå blir frågan om hur premierna förändras beroende av bl.a. förhållandet mellan antalet lantbruksföretagare som omfattas av företagshälsovården och det antal som står utanför den. Däremot blir premierna för en enskild lantbruksföretagare som uppfyller förutsättningarna för erhållande av nedsättningen alltid 20 % lägre än i det fall att han inte vore berättigad till nedsättningen.

Försäkringspremierna enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare är i dag i medeltal cirka 500 mark per år.

De gränser inom vilka denna genomsnittliga premie enligt den föreslagna ändringen kan ligga är cirka 400 och 600 mark. Premiebeloppet uppnår ett sådant gränsvärde bara i det fall att ett mycket litet antal lantbruksföretagare omfattas respektive inte omfattas av företagshälsovården. Om ungefär hälften av lantbruksföretagarna omfattas av företagshälsovården, blir den genomsnittliga premien för dem som är med i systemet ca 450 mark och för dem som inte är med i systemet ca 550 mark.

Genom effektiveringen av företagshälsovården för lantbruksföretagare vill man förebygga arbetsskador bland lantbruksföretagare. Om ändringarna genomförs i enlighet med detta, innebär det att ersättningsutgifterna inom systemet med olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare minskar, vilket i sin tur sänker lantbruksföretagarnas premieandel allmänt, och minskar beloppet av den premie som uppbärs av den enskilda lantbruksföretagaren.

6. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet som tjänstearbete. I samband med beredningsarbetet har

ministeriet hört folkpensionsanstalten, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Finlands Kommunförbund, Centralförbundet för Lant- och skogsbruksproducenter MTK och Institutet för arbetshygien. De ändringar som föreslås i propositionen bygger på förslag av den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta arbetsgrupp som utrett frågan om utvecklande av företagshälsovården för lantbruksföretagare (SHM 1997:32).

Dessutom har i man i samband med beredningen av förslaget i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning fört sådana förhandlingar som förutsätts i 8 § kommunallagen (365/1995) om förslagens verkningar för den kommunala ekonomin.

7. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 1999, och avses bli behandlad i samband med den.

8. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1999.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om ändring av lagen om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård

I §. I denna paragraf bestäms att Institutet för arbetshygien av statens medel skall ersättas för kostnaderna för den centralenhet som grundas för att på riksnivå organisera företagshälsovården för lantbruket. Dessa kostnader kan dock uppgå till högst 10 % av de sammanlagda kostnaderna för företagshälsovården för lantbruket. Totalkostnaderna fastslås varje år i samband med inkomstavtalet för Institutet för arbetshygien.

Vidare föreslås att enheten skall ha rätt att uppbära avgifter eller arvoden för de tjänster

som den producerar. Enligt lagen om institutets för arbetshygien verksamhet och finansiering skall vid fastställande av avgifterna för Institutets för arbetshygien prestationer i tillämpliga delar beaktas vad som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Ikraftträdelsebestämmelse. I det första skedet beräknas löneutgifterna vid den föreslagna centralenheten komma att uppgå till omkring två miljoner mark. Därmed ersätts de nödvändiga och skäligen kostnaderna för den centralenhets verksamhet under åren 1999—2005 till de delar som de uppgår till 15 % av de sammanlagda kostnaderna för företagshälsovården för lantbruket, dock enligt vad social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmer när inkomstavtalet för Institutet för arbetshygien fastställs.

1.2. Lag om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare

17 §. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 4 mom., i vilket bestäms om verkställigheten av det system med nedsättning av försäkringspremierna som närmare har förklarats i den allmänna motiveringen. Systemet med försäkringspremier skall gälla de lantbruksföretagare som har anslutit sig till företagshälsovården, hos vilka det enligt god företagshälsovårdspraxis regelmässigt skall utföras arbetsplatsbesök.

21 §. I denna paragraf bestäms om frivilliga försäkringar enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

I 2 mom. bestäms storleken av premien för försäkringen för frivillig arbetstid och i den där ingående hänvisningsbestämmelsen föreslås en teknisk ändring med anledning av att det till 17 §, som hänvisningen gäller, har fogats ett nytt 4 mom. En lantbruksföretagare vars olycksfallsförsäkring bygger på en frivillig försäkring, skall få nedsättning av försäkringspremien på samma grunder som en lantbruksföretagare som omfattas av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen.

En lantbruksföretagare kan ta en försäkring enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare också med tanke på olycksfall som sker utom arbetet, eller en så kallad fritidsförsäkring, men på grund av dess karaktär är det inte meningen att det föreslagna systemet med nedsättning av försäkringspremien skall tillämpas på denna försäkring.

22 §. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 4 mom., i vilket bestäms om rätten

för lantbruksföretagarnas pensionsanstalt att av hälsovårdscentralerna får de uppgifter som behövs vid verkställigheten av systemet med nedsättning av försäkringspremien. Uppföljningen av hur systemet med nedsättning av försäkringspremien fungerar och hur målen för det uppnås liksom också vissa specialsituationer i samband med försäkringen förutsätter att lantbruksföretagarnas pensionsanstalt skall ha möjlighet att få behövliga uppgifter också om andra än de försäkrade lantbruksföretagarna.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1999 och första gången bli tillämpad när olycksfallsförsäkringspremierna för år 2000 fastställs.

I ikraftträdelsebestämmelsens 3 mom. föreslås bli bestämt om den tid inom vilken ett nytt besök på arbetsplatsen skall utföras hos de lantbruksföretagare som har anslutit sig till företagshälsovården redan innan den föreslagna lagen har trätt i kraft. Enligt bestämmelsen anses kravet på arbetsplatsbesök ha blivit uppfyllt under fyra år från det lagen trädde i kraft, om en lantbruksföretagare redan när lagen träder i kraft omfattas av företagshälsovården. Detta förfarande är befogat med tanke på verkställigheten av systemet, eftersom man därigenom slipper utreda när det senaste arbetsplatsbesöket har skett hos de lantbruksföretagare som redan omfattas av företagshälsovården när lagen träder i kraft. För att lantbruksföretagaren i fortsättningen få nedsättningen måste ett nytt arbetsplatsbesök göras eller avtalas inom fyra år från det att lagen har trätt i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 1 § lagen den 14 december 1984 om ersättning av statens medel för vissa kostnader för lantbruksföretagares företagshälsovård (859/1984) nya 2 och 3 mom. som följer:

1 §

Av statens medel ersätts utöver vad som bestäms i 1 mom. till Institutet för arbetshygien enligt Institutets redovisning till folkpensionsanstalten de nödvändiga och skäliga kostnader som föranleds av verksamheten inom centralenheten för styrning av lantbruksföretagarnas företagshälsovård till de delar som dessa utgör högst 10 procent av totalkostnaderna för lantbruksföretagarnas företagshälsovård.

Centralenheten för styrning av lantbruksföretagarnas företagshälsovård har rätt att uppbära avgifter och arvoden för sina tjänster som gäller lantbruksföretagare. För de

avgifter för serviceproduktionen som uppburits av lantbruksföretagaren har denna eller kommunen rätt att få ersättning enligt vad som bestäms i 29 § sjukförsäkringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Lagens 1 § 2 mom. tillämpas dock så att de nödvändiga och skäliga kostnaderna för den nämnda centralenhetens verksamhet ersätts till den del som de under åren 1999—2005 utgör högst 15 procent av totalkostnaderna för lantbrukets företagshälsovård och på det sätt som social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmer.

2.

Lag**om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 23 december 1981 om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) 21 § 2 mom., sådant det lyder i lag 902/1996, samt

fogas till 17 §, sådant den lyder i nämnda lag 902/1996, ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., och till 22 §, sådant den lyder delvis ändrad genom lag 1206/1996, ett nytt 4 mom. som följer:

17 §

Den försäkringspremie som uträknats i enlighet med 2 och 3 mom. nedsätts med 20 procent, om lantbruksföretagaren den 1 oktober året före det år som försäkringspremi- en gäller har omfattats av företagshälsovård enligt lagen om företagshälsovård

(743/1978). För att lantbruksföretagaren skall få nedsättningen förutsätts dessutom att det från det besök på arbetsplatsen som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten i nämnda lag till den ovan nämnda tidpunkten har förflutit högst fyra år. Undantag från denna sistnämnda förutsättning kan göras, om högst fyra år har förflutit sedan lantbruksföretaga-

ren anslöt sig till företagshälsovården, dock under förutsättning att avtal om besök på arbetsplatsen har gjorts, och även senare, om det visas att arbetsplatsbesöket av orsaker som inte är beroende av lantbruksföretagaren inte har kunnat utföras inom utsatt tid. Om inte annat följer av att försäkringen upphör, beviljas nedsättningen för hela kalenderår fram till utgången av det år inom vilket förutsättningarna för erhållande av nedsättningen upphör.

 21 §

En lantbruksföretagares försäkringspremie är dubbelt så stor som försäkringspremien enligt 17 § 2—5 mom.

22 §

Lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt har rätt att av hälsovårdscentralerna få sådana uppgifter om de lantbruksföretagare som omfattas av företagshälsovården som behövs för verkställigheten av det försäkringspremiesystem som avses i 17 § 4 mom. denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Lagens 17 § 4 mom. tillämpas första gången på den försäkringspremie som avser år 2000.

En lantbruksföretagare som har anslutit sig till företagshälsovården redan innan denna lag trädde i kraft, anses uppfylla förutsättningen om besök på arbetsplatsen enligt 17 § 4 mom. i fyra års tid efter det att denna lag har trätt i kraft.

Helsingfors den 23 oktober 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre

2.

Lag

om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 23 december 1981 om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) 21 § 2 mom., sådant det lyder i lag 902/1996, samt fogas till 17 §, sådant den lyder i nämnda lag 902/1996, ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., och till 22 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lag 1206/1996, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Den försäkringspremie som uträknats i enlighet med 2 och 3 mom. nedsätts med 20 procent, om lantbruksföretagaren den 1 oktober året före det år som försäkringspremi- en gäller har omfattats av företagshälsovård enligt lagen om företagshälsovård (743/1978). För att lantbruksföretagaren skall få nedsättningen förutsätts dessutom att det från det besök på arbetsplatsen som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten i nämnda lag till den ovan nämnda tidpunkten har förflutit högst fyra år. Undantag från denna sistnämnda förutsättning kan göras, om högst fyra år har förflutit sedan lantbruksföretagaren anslöt sig till företagshälsovården, dock under förutsättning att avtal om besök på arbetsplatsen har gjorts, och även senare, om det visas att arbetsplatsbesöket av orsaker som inte är beroende av lantbruksföretagaren inte har kunnat utföras inom utsatt tid. Om inte annat följer av att försäkringen upphör, beviljas nedsättningen för hela kalenderår fram till utgången av det år inom vilket förutsättningarna för erhållande av nedsättningen upphör.

21 §

En lantbruksföretagares försäkringspremie är dubbelt så stor som försäkringspremi- en enligt 17 § 2—4 mom.

En lantbruksföretagares försäkringspremie är dubbelt så stor som försäkringspremi- en enligt 17 § 2—5 mom.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt har rätt att av hälsovårdscentralerna få sådana uppgifter om de lantbruksföretagare som omfattas av företagshälsovården som behövs för verkställigheten av det försäkringspremiesystem som avses i 17 § 4 mom. denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Lagens 17 § 4 mom. tillämpas första gången på den försäkringspremie som avser år 2000.

En lantbruksföretagare som har anslutit sig till företagshälsovården redan innan denna lag trädde i kraft, anses uppfylla förutsättningen om besök på arbetsplatsen enligt 17 § 4 mom. i fyra års tid efter det att denna lag har trätt i kraft.
